

ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Η ΡΗΞΗ

Ο Ανδρέας Γ. Παπανδρέου στη Δεκαετία του '60

Ομιλία

ΑΝΥΠΙΞ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

19 Ιουνίου, 1998

Παλαιά Βουλή

ώρα 12:00 μ.μ.

Ο Παναγιώτης ο Κρητικός, της γενιάς του 114 και ιδρυτικό μέλος του ΠΑΣΟΚ, γνωστός για την συνεπή δράση του και αφοσίωση στην δημοκρατία και τους αγώνες της, σήμερα με το βιβλίο του Η ΡΗΞΗ, προσφέρει ανεπανάληπτη υπηρεσία τόσο στον πολιτικό εμπνευστή του και στον ελληνικό λαό όσο και στην ιστορία αυτού του τόπου. Θα παραβλέψω σήμερα, και ειδικά σε αυτό το ακροατήριο, να πω ποιός είναι ο Π. Κρητικός. Το ονομά του τα λέει όλα. Το βιβλίο του σίγουρα δεν είναι ένα λογοτεχνικό έργο αλλά μια πολιτική προσφορά διανθισμένη με τα ντοκουμέντα του ήρωα του βιβλίου, του Ανδρέα Παπανδρέου.

Η προσπάθειά του, να συγκεντρώσει και να αποτυπώσει στο βιβλίο του συνεντεύξεις, άρθρα, διαλέξεις, διαλόγους της βουλής του Ανδρέα τη δύσκολη περίοδο της δεκαετίας του 60 (1962-67), κατορθώνει να περιγράψει τα τραγικά γεγονότα της περιόδου εκείνης, και να αναδείξει μέσα από αυτά τον νέο πολιτικό άνδρα, Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος θα σημαδέψει στην συνέχεια για τρεις και πλέον ολόκληρες δεκατίες, την ιστορία της Ελλάδος.

Αυτά που απορρέουν από το βιβλίο είναι η συνέπεια του Ανδρέα στα λόγια και μετέπειτα, την δεκαετία του 80, στην πράξη.

Ανάπτυξη και Οικονομία

Από το βιβλίο του Κρητικού:

“Με σειρά άρθρων σε εφημερίδες και περιοδικά, επισημαίνει τα προβλήματα της οικονομίας, κάνει προτάσεις πρωτοποριακές για τα δεδομένα της εποχής, τονίζει την ανάγκη οικονομικού προγραμματισμού, και ζητάει την ύπαρξη μιας άλλης πολιτικής για τις επενδύσεις, την ισόρροπη ανάπτυξη και την δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος.”

Απόσπασμα του ΑΓΠ από άρθρο του στο ΒΗΜΑ, 26 και 28 Ιουνίου του 1966 με τίτλο: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗ: Το Μέλλον της Ελλάδος

Κάθε προσπάθεια αναπτύξεως είναι χωρίς περιεχόμενο και εκ των προτέρων καταδικασμένη εις αποτυχίαν εάν δεν είναι δικαία η κατανομή των θυσιών τας οποίας απαιτεί η ανάπτυξης και των καρπών οι οποίοι προκύπτουν απ' αυτήν.

Δημοκρατία και τοπική αυτοδιοίκηση

Απόσπασμα, ΕΘΝΟΣ, 17 Οκτωβρίου, 1966

Η δημοκρατία δεν είναι μία απλή διαδικασία αναδείξεως αρχόντων. Είναι μία διαδικασία πολιτικής, κοινωνικής και πολιτιστικής εξελίξεως. Υπάρχει ένα όριο πέραν από το οποίο δεν είναι δυνατόν να προχωρήσει η ανάπτυξη μιας χώρας χωρίς την ύπαρξη δημοκρατικών διαδικασιών. Γιατί η δημοκρατία είναι ο δοκιμασμένος μηχανισμός συλλογικής δράσεως με την μεγίστη δυνατή απόδοση. Η δημοκρατία επομένως προβάλλει όχι σαν μία διαζευτική μορφή πολιτικής οργάνωσης, αλλά σαν η μόνη αναγκαία προϋπόθεση για την πραγματοποίηση ανωτέρων επιπέδων ευημερίας και πολιτισμού. Η βάση κάθε δημοκρατικά οργανωμένης κοινωνίας, είναι η εφαρμογή δημοκρατικής διαδικασίας σε όλες τις συλλογικές εκδηλώσεις και αποφάσεις, στους δήμους, τις κοινότητες, τους αγροτικούς συλλόγους, τα εργατικά συνδικάτα, τους συνεταιρισμούς, τα πνευματικά σωματεία, κλπ.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Για το Κυπριακό, ο Π. Κριτικός μας γράφει ότι “Ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν περιόρισε το ενδιαφέρον του στην οικονομική πολιτική, η οποία του ήταν οικεία – ασχολήθηκε με ιδιαίτερο πάθος, για τα εθνικά θέματα και για το μοναδικό, τότε, εθνικό θέμα, το Κυπριακό. Ο πατριωτισμός του την οποίαν τότε η παράταξη της εθνοκοφρωσύνης τόν αμφιβιστούσε, αποδείχθηκε ιδιαίτερα έντονο στο Κυπριακό, το οποίο είχε κατανοήσει σε βάθος ως ζήτημα εθνικής κυριαρχίας μιας ανεξάρτητης χώρας μέλλος του ΟΗΕ, και κατά συνέπεια διεθνές.”

Ο Ανδρέας Παπανδρέου υπηρέτησε τις θέσεις αυτές ανυπωχώρητα και με όλες τις δυνάμεις του και έτσι σήμερα μπορούν τα αεροπλάνα μας να προσγειώνονται στο πολεμικό αεροδρόμιο της Πάφου, Ανδρέας Παπανδρέου.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Γενικότερα, για το εθνικό μας θέμα, και για να ακούσουμε έναν Ανδρέα λιγότερο γνωστό που σχολιάζει για τον πολιτισμό μας και πως θα αντισταθούμε στην εξαφάνιση του γένος, διαβάζω απόσπασμα από κάτι που έγραψε σε άρθρο *Εξωτερική Πολιτική και Εθνική Αναγέννηση* στο ΒΗΜΑ, τις 23-24 Αυγούστου, το 1965

ΑΓΠ:

Υπάρχει κάτι που λέγεται ελληνική προσωπικότητα και ελληνικά ιδανικά και που εκφράζει την κοινή μας προέλευση στην ελληνική γή. Επίσης υπάρχει ένας τρόπος υπάρξεως και σκέψεως καθαρά ελληνικός. Αυτή η “ελληνικότητα,” αυτή η “ρωμιοσύνη” μας είναι το σημείο τομής τόσο της παραδόσεως μας όσο και των στόχων μας, των κοινών ιδανικών μας. Αν την χάσουμε, παύουμε να είμαστε Έλληνες. Διαλυόμεθα μέσα σε πλατύτερα σύνολα. Τέτοια καταστροφή την απαγορεύει η Ιστορία μας.

... Η ιδέα της Εθνικής Αναγεννήσεως πρέπει να γίνη η σημερινή μας Μεγάλη Ιδέα. Πρέπει επίσης η διαχωριστική γραμμή της πολιτικής μας ζωής. Ένα αίτημα θα είναι

δίκαιο αν την προωθή και απαράδεκτο αν της είναι αντίθετο. Ένα κόμμα θα είναι εθνικό αν την υποστηρίξει, αντεθνικό αν την πολεμά. Έτσι θα επαναπατρίσουμε την ορολογία μας, θα πάψει η κοροϊδία του σφετερισμού του όρου “εθνικόφρων” από τους εθνοκάπηλους.

Οι στόχοι πρέπει να εκφράζουν την ιδέα που έχουμε για την Ελλάδα. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι θέλουμε μια Ελλάδα:

Ενωμένη: Όπου θα σβήσουν τα κηρύγματα εθνικού διχασμού και πολώσεως, όπου όλες οι δυνάμεις θα δουλεύουν για την Εθνική Αναγέννηση.

Δυνατή: Που θα επιδιώκει συνειδητά να γίνει μεσογειακή και ευρωπαϊκή δύναμη, την οποία να λογαριάζουν οι άλλες χώρες.

Περίφρανη: Που θα προβάλλεται παγκοσμίως όχι μόνο για ότι κληρονόμησαμε, αλλά με ότι μπορούμε να δημιουργήσουμε. Η Ελλάδα να μην ταυτίζεται μόνο με ερείπια και αγάλματα, αλλά με δημιουργία και ανθρώπους ζωντανούς.

Ανεξάρτητη: Με πλήρη εθνική κυριαρχία: Η Ελλάδα στον Έλληνα.

ΑΣΠΙΔΑ

Από την πρώτη στιγμή έγινε στόχος του ντόπιου και ξένου κατεστημένου. Έτσι επινοήθει η συνομοσία ΑΣΠΙΔΑ προκειμένου να τον εξωντόσουν. Δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι το κατεστημένο αυτό έχασε την ψυχραιμία του και προέβη στην κατάλυση των δημοκρατικών ελευθεριών με το πραξικόπημα του 1967 μόνο και μόνο για να απομακρυνθεί ο μεγάλος κίνδυνος: Ο Ανδρέας. Σε μια φοιτητική συγκέντρωση το έτος 1970, στο Πανεπιστήμιο του Northeastern της Βοστώνης, ένας Αμερικανός φοιτητής ρώτησε τον Ανδρέα αν ευθυνόταν καθόλου και ο ίδιος για τα γεγονότα του 1967. Ιδού η απάντηση του Ανδρέα, από έρευνα και πηγές του Ιδρύματος Α Παπανδρέου

Υποθέτω πως η ευθύνη μου έχει να κάνει με το γεγονός ότι εγώ απογύμνωσα μπροστά στα μάτια των Ελλήνων την δομή της εξουσίας στην Ελλάδα. Και ότι εγώ προσπάθησα να προσδιορίσω σημαντικούς στόχους για τους Έλληνες ώστε να πάρουν την εξουσία στα χέρια τους. Τα έβαλα με το κατεστημένο της εποχής. Αντιστάθηκα στην ιδέα ότι η Ελλάδα πρέπει να δεχτεί να παίξει το ρόλο μιας χώρας -δορυφόρου, αντιστάθηκα στην ιδέα ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις θα μπορούσαν να έχουν επικεφαλής ανθρώπους του παλατιού ή της Αμερικανικής Πρεσβείας ή του Αμερικανικού στρατού. Απέρριψα την ιδέα ότι οι μυστικές μας υπηρεσίες θα μπορούσαν να κατευθύνονται από τη ΣΙΑ. Απέρριψα την ιδέα ότι η οικονομική ζωή της χώρας θα μπορούσε να κατευθύνεται ή να οδηγείται από μια οικονομική ολιγαρχία - και αν εγώ ή κάποιος άλλος δεν είχαμε ενεργήσει τον τρόπο αυτόν, δεν θα είχε υπάρξει πραξικόπημα διότι δε θα είχε υπάρξει η αντιπαράθεση.

Θα ξαναέκανα ότι είχα κάνει αν μπορούσα να γυρίσω πίσω στο χρόνο; Ναι, θα το έκανα. Αλλά με μια διαφορά. Μια διαφορά που προκύπτει από την εμπειρία και την αποτυχία. Θα είχα επίσης προετοιμαστεί για την αντιπαράθεση που έγινε στις 21 Απριλίου 1967 - κάτι που μας κατέλαβε εξ απροόπτου - και ελπίζω κάτι αντίστοιχο να μην αιφνιδιάσει και άλλες χώρες και άλλους λαούς.

- **ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ:** Ο Ανδρέας Παπανδρέου ήταν ο πρώτος που είπε ότι η μετανάστευση αποτελεί την εθνική αιμορραγία αυτού του τόπου. Από τότε είχε ευαισθητοποιηθεί για το φαινόμενο αυτό και άρχισε να ομιλεί για το προσκλητήριο

του απόδημου ελληνισμού. Και σήμερα έχουμε την ΓΓ Απόδημου, το ΣΑΕ, το ΙΑΠΟΕ και επίσης την επένδυση στην επαρχία, τα κέντρα υγείας, την στήριξη του αγρότη, τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα, που σίγουρα έχουν σταματήσει την εσωτερική αλλά και την κλασσική μετανάστευση προς το εξωτερικό.

ΚΛΕΙΝΕΙΣ ΕΔΩ

Conclusion

Διαβάζοντας το άξιο βιβλίο του προέδρου Κρητικού, πηγή μεγάλη για όσους ασχολούνται με την σύγχρονη Ελλάδα, διαπιστώνουμε ότι ο χαρακτηρισμός “δημαγωγός” που οι αντίπαλοι του Ανδρέα κατ’ επανάληψη χρησιμοποίησαν ήταν η μεγαλύτερη συκοφαντία και η μεγαλύτερη ύβρις. Το βιβλίο του Π. Κ. Αποδुकνεύει ότι ο ΑΠ ήταν από τους πλέον συνεπείς πολιτικούς λόγων και έργων. Ότι στην δεκαετία του 60 σε άρθρα, διαλέξεις, συνεντεύξεις, ομιλίες, υποστήριξε, είκοσι χρόνια αργότερα, στην δεκαετία του 1980, ως λαοπρόβλητος πρωθυπουργός εφάρμοσε ή προσπάθησε να εφαρμόσει. Δικαιούμαστε σήμερα να πούμε ότι η σημερινή Ελλάδα είναι η Ελλάδα του ΑΓΠ και του Ελληνικού λαού που με τόσο πάθος και αφοσίωση τον ακολούθησε, του συμπαραστάθηκε ως την τελευταία στιγμή της ζωής του, και εξακολουθεί να του συμπαραστέκεται.

Σας ευχαριστώ.